

ZVON

UREDVAL IN ZALOŽIL

J. STRITAR.

1880

J. Vokorný

NA DUNAJI.

TISKAL A. KEISS, I., ESCHENBACHGASSE 11.

musikf. u. b. l.

II

66028

UNIVERSITÄT ZÜRICH

NATURS.

KAZALO.

Pesmi.

	Stran
Slike iz Italije: Certosa di Pavia	1
Postopačeva modrovanja	8, 33
Samostanski vratar	17
Slepčeva hčerka.	49
Misli.	57, 90, 113, 193, 241, 257
Na potujčeni zemlji	65
Ohrani Bog te v cveti	81
Vrabcu	97
Murin	129
Dekletova molitev	145
Domovini.	161
Prijatelju	177
Na vertu	177
Izgubljena pomlad	177
Trije popotniki	193
Vojaka	209
Na kmetih	225
Nazaj v planinski raj	273
Hromemu otroku	289
Mornar.	305
Cvetici	321
Jaz ostanem zvest	321
Otroku	337
Vernitev	337
Nepozabnemu prijatelju Iv. N. Stresu v spomin.	353

Povesti.

	Stran
Pervi dnevi tretjega triumvirata.	1, 18, 34, 50, 66, 82, 98, 114, 129, 146, 161
Odpusti!	4, 22
Jablanov cvet	9
Bratovlja peč	12
Za starim gradom	28
Najdeno pismo	38, 53, 71
Na Slemenu	45, 61, 77
Čez osem lét	75, 86, 101, 118, 133, 150, 165, 180
Boj v Blejskem jezeru	94, 108
Pozabljen?	105
Igralca	124, 139
Križ pri studenci	172, 188
Gospod doktor	178, 194
Almora	198, 210, 226
Razvaline	212
Čertice iz življenja polomljenega Jaka	233, 251, 267
Blaga oporoka	241, 257, 273
Dominus	282
Hudi stric	290, 306, 322, 338, 354, 369
Iz življenja veselega človeka	299, 316, 331
Ultimo	347

Prirodopisno.

Rujavi medved	42, 57
Obrazi iz narave: 1. Zimska noč	26
2. Slovo	358

Modroslovno.

Čas in prostor	90, 104, 121, 136, 153, 171, 186, 203
	219, 231, 248, 281, 298, 314, 330, 342

Ukovito.

Kmet	92
Nova knjiga	109, 125
Nekaj iz zapuščine S. Jenka	122
Jenkovi epigrami	137
Še nekaj besed o S. Jenkovi zapuščini	154
Uzroki navadnih bolezni našega kmeta	174, 190, 205, 221, 237, 254, 271
Še nekaj spomina	220
Nekaj posebnega	264
Pogled	286, 302, 318, 334
Slovenske pripovedi o morji	294, 310
Četveroverstnica in gazela	313, 325

Dramatično.

Stran

Klara	228, 243, 259, 276
-----------------	--------------------

Narodne pripovedke.

Pavliček	248
Trije bratje	266
Lepa grofičina	333, 349

Zabavno.

Večer na Toscu	157
Spomini	344, 360, 374
Kozničanje	351, 366, 383

Oznanila.

Razpis daril	160
Jadranski glasovi Hajdriha	208
Nagrada	239
Oznanilo	384

Slovenski glasnik.

Na stranéh	32, 64, 80
----------------------	------------

Listnica.

Na stranéh	16, 32, 48, 64
----------------------	----------------

Diminution

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of persons

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of persons

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

Number of

1870-1871 1871-1872 1872-1873 1873-1874 1874-1875 1875-1876 1876-1877 1877-1878 1878-1879 1879-1880

ZVON

LEPOSLOVEN LIST.

Leto VI.

Na Dunaji 1. januarja 1880.

List 1.

Slike iz Italije.

VIII.

Certosa di Pavia.

Casana z zidov oklopom,
Ki vidu je in glasu bran,
Certosa dviga veličastna
Samotni svoj obraz svečan.

Kaménja drazega bliščoba
In čistega zlatá svetlóst,
Podob nesmrtnih bróv in kipov,
Porfirnih stebrov visokóst,

Slonókoščena drobna dela,
Blesk večni biserov svetál,
Čudesa tam iz mozaíke
Pokrivajoč prostore tál:

Hvaílilo se je, govorilo,
Dokáj navdušenih beséd;
Le on, ki je zaklade kazal,
On bil je tih in smertnobled!

In v dan se videl je pohlevní,
Kot da minolo je gorjé;
A ust trepét, oči dejale,
Da ni oterpnilo sercé. —

Stopinjica sedaj skoz vrata —
In blesk izgine ves očém;
Pred nami glej, se razprostíra
Grobišča plan, samotén, ném!

Menišnice se tíhe, borne
Družé v širócem krogi tam:
Odpóved kjer in smert stanuje,
Tam bledemu je móžu hram!

In tožno tú je brez gibánja,
Kakór nikjer na zemlji ni,
„Memento mori“ le resnobuo
Opominjáje se glasi.

Pretresel mraz je ude moje,
Od tukaj proč je vleklo me,
Sercé je gnalo spet v življenje,
Svét božji prosti mígal je!

In čez raván hitím zeleno,
Da groze me ostavi móč,
Ko ženo srečam vzorno-lepo
V naročji detece nesóč.

Z očesom solnčnim hčí je prava
Italijanskega rodú;
Potomec sladki njé podoben
Ljubezni mlademu bogú.

Dvojica mila nadaljuje
Mej sme hom, ljubkovanjem pot;
Glej, roži se mudí in cvetju
Čez njive in čez log do tod:

Kjer mlad selán krepák se vidi
Pod gosto strešico perés,
Ko veje tersove zapleta
Od drevja ročno do dřevés.

A hipno vstavi svoje delo —
Ni li preljub mu glas zapél?
Ne vara lepa ga prikazen.
Pred sabo vidi ji vesel.

Otrók oklene se očeta
Jecljaje: „oj — lepó — domá“ . . .
Jaz spómnila sem se Certose,
In njega, bledega moža! —

Lujiza Pesjakova.

Pervi dnevi drugega triumvirata.

V severnem delu starega Rima na Viminalskem griči je stala krasna hiša Kaja Septimija, imenitnega Rimljana patricijskega rodú, moža, ki je bil senator in augur in prijatelj njih, ki so starodavne republikanske ustanove zagovarjali in branili proti samovladnim nameram. Na terasi nad peristyljem stala je na nizkem stebru iz črnega marmorja podoba boginje Flore iz belega marmorja, okolo nje pa so se ovijale nežne vejice bersljinove. Ko bi bila mogla kaj čutiti ta kamenita boginja, imela bi bila veselje s černolasim mladeničem, ki je v belo, do kolén segajočo, kratkorokavno tuniko oblečen gledal v jasno novembersko jutro. Bil je Septimijev triindvajsetletni sin Manius, srečni ženin lepe, blage in serčne Attilije, hčerke senatorja C. Attilija Gaviana, s katero se je imel še ta dan združiti. Ozerl se je proti vzhodu, kjer je ravno solnce priplavalo izza gor, ki se od Algida proti severu vlečejo, in mu z mladimi žarki posijalo v nekoliko začrnelo lice. Gledal je megle, ki so se leno vlačile po zelenih travnatih dolinah. Uperl je svoje oči v verh Algidov, na katerem stoji svetlo, rujavelo, od solnca obsijano zidovje mesta Tusculum, in o tem pogledu je oblak nejevolje in žalosti zatemnil mladeničev obraz. Ubogi Cicero, mislil si je Manius, nekdanj tako slavljen mož, moraš zdaj skoro kakor prognanec, tam v svojem tuskulanskem letovišči skrivati se pred svetom. Kakor neka slutnja o težavah življenja mu je za trenotje prešinila serce. Ali zopet se mu razvedri obraz, ki ga oberne na jugozapadno stran, kodar se je med griči in po gričih razprostirala svetovladna Roma. Sicer so bile nje ulice po večem nepravilne in ozke, zagrajene zelo obširnimi, za mnogo rodovin pripravljenimi, ali pa z majhnimi, neznatnimi hišami; ali med temi so se svetila v mramorni diki mnogoštevilna svetišča, javna poslopja, javni tergi okrašeni

z raznimi kipi in pa posamezne palače rimskih imetnikov; zlasti na Palatinskem griči so se prav živo v prvih solnčnih žarkih lesketala mnoga stebrovnata predvežja krasnih hiš novejšega plemstva. Nad mestom pa je kraljevalo Kapitolsko trojno, Jupitru, Junoni in Minervi posvečeno svetišče s četverovpręgo solnčnega boga na verhu pročelja.

V tem ko je Manius veselega obraza gledal v to „serce sveta“, prišel je za njim zvesti starikavi suženj Lydon, ter je za zamišljenim mladeničem nekoliko postal. Kar zleti z desne strani velik sokol iznad hiš proti višini in začne svoj derzni let nad nizkim svetom. Mladeniču in sužnju planeje oči za tico, todā različne misli se jima zbudē. Praznovérnemu Lydonu bila je tica priletevša z desne nesrečno znamenje; Manius pa, ki je dve leti v Atenah prebiral in poslušal nauke gerških modrijanov, ki je bral tudi svojega učitelja in zavetnika Cicerona knjigo „o vedeževanji“, bil je že davno otrešel vse praznoverje, kateremu so bili njegovi rojaki sploh zelo udani. Zato je tica v njem čisto druge misli zbudila. Primerjal je sam sebe z njo: zdelo se mu je, da tudi on ima danes začeti svoj lēt skozi resno življenje, želel si je, da bi bil tako derzen in legak kakor sokolov let; moči je čutil dosti v sebi. „Naj mi bode le sreča mila“! rekel je poluglasno in obrnil se proti sužnju, ki mu je izročil pisemce. Manius takoj spozna na voščenem pečatu znamenje enega svojih prijateljev, nepoterpežljivo razterga nit, s katero ste bili leseni tablici prévezani in prebere v povoščeno ploščico včertane besede: „Salvius pozdravlja Manija. Cicero je v mestu. Pa ne pripoveduj tega po nepotrebnem. Glej, da se pri njem vidiva. Zdravo“!

„Hitro po togo“! ukaže Manius Lydonu, ki po stermih stopnicah zdirja, kolikor mu je priletnost dopuščala hitrosti, on pa se napoti za njim na dvorišče obdano od treh strani sē stebrovnatim hodiščem. Tu so bili nasadi in z ruševino obdane gredice, po katerih je med cipresovimi germiči še tu in tam kaka zapoznela cvetica medlela. Tu sem mu pazno prinese Lydon na raztegnenih rokah belo volnero togo. Ko je bil en konec dolgega zavoja že spustil mlademu gospodu čez levo ramo in je srednji del skerbno izza herbta pod pazuo v gube deval ter ravno hotel zadnji konec mu čez levo ramo nazaj vreči, poterka ga Manius po rami in reče: „Lydon, ali bi hotel meni služiti“? Sužnja široki obraz se še bolj raztegne, oči se mu zasvetijo in čez nekoliko trenotij odgovori z vidnim veseljem: „Prav rad, prav rad, gospod“! Vedel je, da bi pri mladem, blagoserčnem gospodu veliko prijetnejše življenje imel, nego pri ostrem

dasi pravičnem senatorji. Od same radosti je plašča skerbno nabrane gube na persih in pod pazuo zopet zmedel, da je Manius sam mu pomagati moral.

M. Pleteršnik.

(Dalje prih.)

Odpusti!

Božična povest.

račilo se je. Burja je brila po ulicah, tulila je in zvižgala in piskala, da je bilo groza. Vse glasove je čulo plašno človeško uho v tej godbi, samo prijetnega ne. Burja je godla in piskala, sneg je pa plesal, dervil se, vertil in sukal, da je bilo veselje. Veselje burji in snegu, ki sta nocej po svoje, prav razposajeno praznovala sveti božični večer. Veselje morebiti tudi njemu, ki je v prijetno kurjeni sobi sedeč poslušal tuljenje in razsajenje razuzdane severne hčere, in zdaj pa zdaj vstal ter stopil k oknu gledat snežne vertince — še enkrat tako dobro sta mu dela gorkota in pokoj v prijazni sobi. Ali kedor je bil sedaj na ulicah, obhajale so ga pač druge misli. Veter mu je pihal drobni sneg v oči, in če je šel nekaj korakov mižeč, pripetilo se mu je, da je zadel v naproti mu gredočega človeka, ki se mu je enako godilo. Bati se mu je bilo tudi, da mu ne izpodersne noga na gladkih, opolzljih tléh po mestih, od kodar je bila burja ves sneg pobrila. Slabo, umazano-rumenkasto luč so dajale plehetajoče plinove svetilnice, dasi tako gosto razpostavljene. Poleg tega je bil hud mraz, da se je ljudem po poti iz ust kadilo, in ko se je kak voz ustavil pred hišo, bili so razgreti konji takoj zaviti v gosto meglo.

To je bilo vreme, kakoršno bi ne smelo biti na sveti večer. O takem časi bilo je težko misliti si nebeške angeljce, ki plavajo nad zemljo ter pojó: Slava Bogu na višavah in mir na zemlji ljudem, kateri so svete volje. Kako je bilo mogoče o takem vremenu čuti zvonove, ki nikoli tako lepo, tako milo ne pojó, kakor v tej sveti noči!

In vendar je bilo še dosti živo po ulicah vélikega mesta, kamor naj se zamisli z nami prijazni bralec. Ljudje so hiteli domov, z dela, iz prodajalnic, kjer so si nakupili, vsak po svoji moči, različnih darov za veseli božični večer. Tu pa tam je tudi kateri še smuknil iz hiše; treba mu je bilo še tega in tega; za ljube svoje človek rad kaj poterpi, zlasti o tem blaženem času, času veselja in sreče v visoki palači in v skromni koči.

Še malo časa, in potihnilo bode po ulicah to živahno gibanje. Ljudje se bodo umaknili v svoje gorke sobe in ulice prepustili burji in snežnim oblakom. Vsi, razen vojaka, ki stoji na straži in zmerzuje in njih — o da bi jih ne bilo toliko! — ki nimajo gorkega doma. Samotne bodo ulice in vse živo bo po hišah; radost in sreča se je nastanila v njih — vsaj nocoj!

Ne povsod! Prijazni bralec naj nas spremlja tuj, kjer stoji zadnje hiše velikanskega mesta. Stopimo v to nizko koč. Tu, v tej mali sobi pri tleh, ki jo berleča luč slabo razsvetljuje, ni se sreča oglasila Ženska sedi za mizo na klopi in poleg nje deklica, ki je po otročje svojo glavico položila njej na kolena, tako da ni bilo videti njenega obraza. Ta ženska je bila nekdanj lepa, tudi zdaj bi bila še, ali skerb in terpljenje nista prijatelja lepoti in solze so slabo mazilo okroglemu, gladkemu licu. Ženska gleda mirno v luč, ki stoji pred njo na mizi. Nič ne kaže, da bi kaj mislila, da bi kaj čutila v tem trenutju. Ko bi se ji tako čudno ne svetile oči, menil bi človek, da vidi pred seboj kameneno žensko podobo. In vendar je živo čuteče serce nemirno vtrpalo v tem tako mirnem telesu. In misli so rojile po glavi tej ženski, misli, katere so se ji vrivale po sili, ravno nocoj, ta sveti večer. Obhajali so jo preteklega življenja spomini. Tudi ona je bila nekdanj srečna, ubožna a vendar srečna. Druzega ni imela ko dobro vest in zdrave roke, in ljubega moža je imela, kako bi ne bila srečna! Kar si je bila prislužila in prihranila, bilo je ravno dovolj za ženitovanje in za prve potrebe. On si ni bil nič prihranil, dasi je imel pri vojaki lepo službo, ki daje mnogo dohodkov. Malo lahkomišel človek je bil res, to je bila pa tudi njegova edina napaka. Nič je ni skerbelo; zdaj ko ima pridno ženo, skerbno gospodinj, zdaj bo vse dobro. In res je bilo s konca vse dobro. Mož je bil dobil malo službo, ki je za silo mogla rediti skromno družinico. Nekaj je pa tudi ona prislužila s perilom, zlasti dokler sta bila sama. Ko je bila prišla s časom mala Mánica na svet, dajala ji je pač toliko posla, da ni imela časa za druga opravila. Kako se je veselila mlada žena otroka, kako težko ga je čakala! To bo tudi zanj dobro. S časom je bil začel malo bolj pogostoma zvečer zahajati v veselo družbo, večkrat je prišel pozno ponoči domov. Zdaj bo vse drugače, zdaj bo imel kaj za kratek čas; kako bo rad imel svoje dete, njemu bo podobno, gotovo! Z njim se bo igral, ko pride iz pisarne domov, in zvečer bo rad doma ostajal. Tako je upala mlada žena.

Ali to upanje se ji ni prav uresničilo. Mož ni hotel nič prav tako vesel biti svojega otroka, kakor se je nadejala ona. Mordà bi bil raji imel sinka, to je naravno; ali s časom bo tudi že rad imel svojo hčerko; saj je tako lepa, prav njemu podobna. Vendar tà očetovska ljubezen se le ni hotela oglasiti v njegovem sercu. Prav nerodno je v naročje jemal svoje dète, izgovarjal se je, da ne zna pestovati. Kričanje otrokovo mu je bilo neprijetno; dejal je, da ga takoj glava zaboli, ko začne otrok jokati. Umaknil se je torej, če je le mogel, tej neprijetnosti. Zdaj je prebil skoraj vsak večer v gostilni pri svojih tovariših, in pozno ponoči je prihajal domov. Če mu je žena malo kaj potožila, zavernil jo je že precej neprijazno, naj ne bode sitna. Molčé je torej terpela odslej.

Ko je tako premišljevala svoje stanje, obide jo misel, da ima njen mož poleg perve napake, katere ni popustil, kakor je upala, še drugo, na katero ni prej nikoli mislila. Zdelo se ji je, da je njen mož zanjo — prelep! Ta misel ji je pognala iz sebe dolgo versto drugih, zgolj neprijetnih. Sirota se je zdaj spominjala, kako je bilo, ko je še časi z njim zahajala v gostilno, kako so ženske svoje oči obračale vanj, kako so se mu laskale in múzale. To je ni takrat nič motilo; še ponosna je bila, da ima takega moža, katerega bi vsaka rada imela. Naj delajo zdaj kar hočejo; vse jim nič ne pomaga; njen je in ona ga ne dá za ves svet. Saj jo ima tudi on rad in kako!

Zdaj se ji je to vse drugačno zdelo. Čudila se je sama sebi, kako je mogla biti prej tako kratkovidna, dà tako slepa. Zdaj ji je bilo mahoma vse jasno; nesrečno se je čutila, prav nesrečno. Njen mož ni bil več njen, to ji je bilo gotovo. Pohajal je z drugimi, celò službo svojo je zanemarjal zaradi njih. Take novice so ji na uho pošepetavale stare ženice in tudi mlade prijateljice. Z njo je bil osoren; otroka še pogledal ni, kakor bi ga sovražil. Kako je to bolelo ubogo ženo! Vendar je molčala, saj je vedela, da bi z očitanjem, s prošnjami nič ne opravila pri njem. Enkrat, ko je bila posebno žalostna, vpraša jo precej terdo: Káj se tako deržiš? Káj pa hočeš? Ali nimaš, česar potrebuješ? — Res ji je dajal, kolikor je potrebovala zase in za svojega otroka.

Slednjič ji poročé, da se je zagledala vanj neka znana razuzdanka, žena imenitnega gospoda. Ni ji bilo težko vjeti ga v svoje mreže. Ničemurnemu lahkoživcu je dobro dela misel, da je zase vnel glasovito žensko, lepo in bogato.

Neko jutro, ko je bila sama z otrokom prečula vso noč — bilo je ravno božično jutro — dobi žena pismo, v katerem ji mož naravnost naznanja, da se je napotil v Ameriko. Da ne sam in zakaj, to je bilo ženi pri tej priči jasno. Pismu je bilo priloženih nekaj velikih bankovcev; žena razterga vse vkup in verže kosce v gorečo peč. Potem se zgrudi kakor mrtva na tla.

Od tega časa ni več čula o njem. Terde čase je preživela po tem, sedem doljih let. Noč in dan je delala, trudila se in skerbela, da je pošteno preživela sebe in svojega otroka. Manica je bila njeno edino veselje, edina tolažba; zanjo ji ni bilo nič pretežko. Vse bi se bilo še prebilo, ali napósled pride še huda bolezen in jo položi na posteljo. Dobroserčna stara ženica je stregla bolnici, in Manica ji je pomagala kolikor je mogla. Tudi to se je preterpelo in prestalo; bolezen je šla, ali siromaštvo je ostalo, bilo je zdaj še hujše. Prodano ali zastavljeno je bilo vse, kar je imela; še postelja je morala iz hiše!

In nocoj je bil božični večer!

Žena, misleč, da je deklica zaspala ji v naročji, položi rahlo njeno glavico na terdo klop; potem vstane ter gre počasi proti železni pečici, ki je stala v kotu. Potiplje jo — peč je že merzla, ogenj v nji je pogorel in kurjava je pošla, ne polena več, ne treščice!

In kako zgodaj je še! Čuj, vihar je za nekaj časa potihnil, ura bije v zvoniku... pet, šest... nič več! Kako dolga bo noč

„Hvala Bogu, da je sirota zaspala!“! zdihne žena na pol glasno.

„O ne spim ne, mati!“! oglasi se deklica in privzdigne glavico; „tako rada bi zaspala; silila sem se, ali ne morem in ne morem! Govorivi kaj, mati; to je tako žalostno, ko je vse tako tiho, tako prazno; kar strah me je skoraj. Pripovedujte mi kaj, govorite kar hočete, samo da ne boste tako molčali!“.

„Potem še celo ne zaspivi“, odgovori ji mati; „in vendar bi bilo to najbolje“.

Žena je bila zopet sela na klop poleg svoje hčerke, ki se je pritisnila k njej.

„Ali veste, mati, da me je gospá v prvem nadstropji vabila, naj pridem z njenimi otroci praznovat božični večer?“

„In ti nisi šla! Ali hočeš morda še iti?“?

„O ne, mati! Kaj bi pa vi sami počeli? Ko bi bili tudi vi povabljeni, tisto bi bilo kaj družega!“!

„In ti meniš, da bi bila jaz šla? Morebiti dà, zavoljo tebe. Ali hudo bi mi bilo vendar; tako čuti človek se bolj svoje siromaštvo“.

„Prav pravite, mati; jaz bi tudi ne mogla biti nič kaj prav vesela. Bolje, da ostanevi domá, naj imajo ljudje svoje veselje“!

Ginena stisne mati svojo hčerko k sebi. Da tudi ona tako misli, to ji je bilo vendar nekaj tolažbe.

Nekaj časa obé molčiti. Nato začne zopet deklica nekako strahóma:

„Veste kaj, mati; že zdavnaj bi vas bila rada nekaj vprašala, ali nisem se upala. Ali vas smem zdaj vprašati“?

„Kaj takega“?

„Pa ne smete biti hudi“!

„Govóri, vprašaj; odgovoriti ti hočem, kakor vem in znam“.

Komaj je to izrekla, bilo ji je žal; nekaj ji je dejalo v sercu, da se je prenaglila, da bi utegnila hčerka vprašati je kaj, o čemer bi se bolje molčalo. Vendar, misli si naposled: Zdaj mi je že vse v en kúp; naj pride kar hoče. Reče ji torej še enkrat:

„Govóri“!

B. M.

(Konec prih.)

Postopačeva modrovanja.

I.

Kamor pogledam, povsod naznanila, vabila po voglih,
Vse se obeta ljudém: igre, besede in ples.
Ljubi predpust je prišel menda, prišel je norosti
Blaženi čas, ko se vsém v glavi verteti začne.

A kaj pravim? Predpust veséli tu vedno kraljuje.

Dobro se tebi godi, srečen si, Dunajčan moj.

Ples se za plesom verstí, sè zabave se gré na zahavo.

Človek bi menil, da lú ni siromaštva domá.

Pač! tu tudi bi kaj utegnilo se najti ga vendar!

Tu naznanja se, glej! ples siromakom v korist;

Tu beseda! — Kako tu skerbi za vas se, berači!

Dobro se vam godí, le prevzemite se ne!

Drobne nožice verté se, gosposke v sijajnem prostoru.

Gosli, piščali sladkó in zapeljivo pojó.

Vse se svéti, blestí, bogastvo se zgolj in lepota

Káže stermečim očém, bléska je skoraj preveč.

Svétí se suho zlató in biserji, beli vratovi,

Ustnice, lica. očí — ogenj plamtí iz očés.

Vse se v veselji topí, zamakneno vse je v nebesa —

In vse to za kogá? Záte, oj srečni berač! —

Blaga gospóda, kakó lepó se trudiš za druge.

Za uhožne ljudi trudiš se in — veseliš!

To je lepó — a vendar bi jaz rad nekaj ti rekel —

Toda pokáj? saj veš, kaj se ti reče lahkó. —

Svet je kakoršen je, in tak ostane do konca,

Kaj bi se človek jezil, saj ne pomaga vse nič!

B. M.

Jablanov cvet.

Povsod po naravi se že smeje gorka pomlad. Na velikem košatem kostanji, ki svoje dišeče cvetje trosi po tleh, z drobnim peskom posutih, vrisčé vrabci, da se razlega daleč okrog. Pod kostanjem pa stoji, mala, lesena klopica v prijazni senci in okolo po verti so umetno nasajene pisane cvetice, lesketajoče se v jutranji rosi.

Na klopici pa sedi mlada, lepa gospica Zorana. Bledo višnjevo ogrinjalo je tesno ovila okolo svojih ramen, ker jutro je malo hladno. Njeno temno oko zre zamišljeno v vertne cvetice. Sama ne vé, je li srečna ali ne? Ko je bila še merzla zima, gledala je skozi visoko okno na vert, kjer se je drevje šibilo pod težkim snegom in takrat je dejala: O, da bi že skoraj prišla gorka pomlad, kako se je veselil! —

In pomlad je prišla, gorka pomlad, in prinesla ji je vsega, kar si je pozelelo takrat njeno mlado neskerbno serce. In sedaj vendar ni popolnoma srečna — niti danes ne, ko je njen — rojstni dan! Mnogo voščil ji je že včeraj došlo od njenih sorodnikov in od njenih prijateljic, pa ko jih je prebrala, odložila jih je takoj; in tudi druga darila niso ji zbudila pravega veselja.

Tu pod kostanjem poseže v svoje nedrije in v njeni lepi ročici se prikaže droben listek. Odpre ga in čita ljubeznjivo gratulacijo, ki se sveti na biljetu. Kako je lepo to voščilo in drobni angeljci trosijo na čerke — jablanovega cvetja! Spodaj pa je podpisano lepo ime: Stanimir! —

Sinoči že pozno je prinesel nekedo ta prekrasni biljet. Ko ga je razpečatila, hitela je takoj v svojo sobico, zaperla se in poiskala mej drugimi knjižicami drobno, sè zlatom rezano, z napisom: Blumen-sprache. Hitro je poiskala, kaj pomeni — jablanov cvet in čitala je:

Wirst du niemals mich lieben?

Gerne läg' ich dir zu Füßen,

Möcht' in deinem Blick zergehen;

Doch du schaust mich an so ruhig.

Willst du denn mich nicht verstehen? —

Odložila je knjižico, vperla tamno svoje oko v podpisano ime: Stanimir, zamislila se in čutila, kako ji lije po lici neka prečudna gorkota, kakoršne še nikedar ni čutila. Tiha je bila potem ves večer, in ko je legla, ni mogla zaspiti dolgo, dolgo! — Še le pozno po noči zatisnila je trudne oči in sanjalo se ji je, da je sedela pod drevesom v mehki travici in v naročje se ji je vsipalo jablanovo cvetje.

Ko pa je jutro zasijalo, ni mogla več sterpeti v sobi; hitela je na vert pod kostanj.

Sama je in vendar toliko pogreša! Še enkrat pogleda listek in lepo ime, potem pa zakrije z mehкими ročicama zarudeli obrazek, kakor bi hotela skriti lepemu jutru svoje skrivnosti in v persih se ji porodi čut, katerega bi rada prikrila vsemu svetu in tudi sebi — a ne more ga! Iz oči ji prihiti drobna solzica ljubezni, ustnice pa nehoté zašepetajo: — Jaz te ljubim!

Popoldne sedi Zorana zopet v senci pod kostanjem. Približa se ji gospica Ljubica, njena prijateljica. Ko jo vidi tako zamišljeno in samo, začudi se, poljubi ji lice in reče:

„Že zopet sanjariš, ljuba moja Zorana“?

„Zakaj bi pač ne? Le poglej, kako je vse v najlepšem cvetju“! izgovarja se Zorana.

„Jaz ti skoro ne verujem! Ti si — zaljubljena“! reče poredna prijateljica.

„Zaljubljena“! vsklikne zarudela Zorana „kako si pač čudna danes, moja Ljubica! Jaz nisem zaljubljena“.

„Skoraj sem ti pozabila povedati“, nadaljuje Ljubica, kakor bi ne slišala Zorane, „da pride zvečer k nam — Stanimir; kako ljubeznjiv je! In kako lepo poje, poslušala bi ga vedno. Pridi tudi ti, zabavali se bomo gotovo izverstvo“!

Zorana se stresé in reče: „Ne smem iti! Danes ne“!

„Jaz te ne umejem, draga moja“! reče pomenljivo Ljubica.

Ko je odšla njena prijateljica, ostane Zorana sama pod kostanjem; v persih ji je tako tesno. Svoji najboljši prijateljici, kateri je do sedaj zaupala vse svoje skrivnosti — tajila je, tajila prvič, da ni — zaljubljena. Kako rada bi šla zvečer k nji, da bi ga videla — samo videla, a ne more, — sama ne vé, zakaj; a to pa vé, da Ljubice ne ljubi več tako odkritoserčno, kakor preje.

Nekaj tednov pozneje sloni Zorana sama pri oknu v svoji sobi. Bleda je in pod dolgimi trepalnicami se ji otožno blišči temno oko. Černi, gosti lasjé ležé ji preko ramen in kedor bi jo videl tako slo-neti in sanjariti, stermel bi in zamakneno zrl to žensko lepoto.

Kanarček v kletki danes ne poje, saj komu bi pel? Gospica, ki ga je vedno ljubila, ni mu stregla tako lepo, pozabila ga je; a ko bi morda drobnji tiček vedel, kaj teži serčece njegovi Zorani — odpustil bi ji in zapel bi. A on tega ne vé. Stanimira ni videla, ni ga bilo še nič k nji; preje je prihajal skoro vsak dan. In ko je prišel, bilo je tako prijetno; ona je sedla h glasoviru in igrala, on je pa pel.

On niti ne vé, kaj je prouzročil njegov biljet; a Zorana ga je ljubila in mislila, da ji on s tem voščilom ponuja svoje serce.

Pričakuje ga danes, gotovo pride in prime morda njeno ročico — pogleda ji globoko v oko — razumela bi ga — a ni ga!

Tudi Ljubice ni že dolgo. Vse jo je zapustilo, vse — o, to je grozno! In ravno sedaj, ko toliko terpi.

Ko tako podpira lepo glavico, zazibana v sanjarije, poterka nekdo in v sobo priskače Ljubica, objame Zorano in poljubi; a ta poljub je bil merzel.

„Zorana“! začudi se Ljubica, „ali si bolna? — Ne samo bolna, pač pa tudi huda, ker me ni že dolgo k tebi? — Odpusti“!

„Saj sem taka, kakoršna sem bila“! odgovori Zorana in glasek se ji malo trese.

„Odpusti, prijateljica! — Jaz nisem bila odkritoserčna. Povem ti vse, dà vse. Jaz ljubim — Stanimira in on me tudi ljubi“!

Ljubica ni videla, kako se je stresla Zorana o tej izpovedi; njeno oko je zerlo v tla.

„Povedati sem ti hotela že preje, a nekako v zadregi sem bila vselej, ko sem hotela pričeti. Glej! jaz sem presrečna. Stanimir prevzame kupčijo svojega bogatega očeta in jeseni se poroči! Pa kaj ti je, da nisi z menoj vesela, niti sreče mi ne voščiš — ti si hudo bolna“!

„Srečna bodi“! zasepetne Zorana in gleda skozi okno v koštanjev vrh, kjer se sapica igra s peresi.

„Zorana — jaz moram iti — Stanimir me čaka“! In odšla je, niti poljubila je danes ni pri odhodu.

Zorana pa ostane sama. — Vse prelepe sanje so izginile in nikedar jih ne bode več, dà, nikedar. Izgubila je vse, izgubila tudi svojo edino prijateljico. Glavica ji je težka, serce ji hoče počiti, nasloni se na posteljo, a ne joče. Čuti pa, da je bolna, hudo bolna.

* * *

Pozna jesen je že morala biti, kajti po tleh pod kostanjem leži že veliko suhega listja, ki je z njega palo po noči. Solnce je pozno izšlo in sije nekako mrtvo na umirajoče cvetice po verti.

Na klopíci pod kostanjem pa zopet sedi, kakor nekedaj, gospica Zorana. Bleda je in mirna. Postala je zelo resna, in kedor jo pozna, reče rad, da je zelo ponosna. Bolna je bila, hudo bolna, in ko je ozdravela, je vsa drugačna, ko nekedaj.

„Dolgo te ni bilo — dolgo, draga moja Ljubica“! reče Zorana svoji nekedanji prijateljici, ki je stopila skozi vertna vratca. „V glavnem mestu si bila in ónde si me popolnoma pozabila“!

„Tebe pozabila? — Nikedar““! odgovori Ljubica nekako žalostno.

„Kaj ti je, da tako odgovarjaš? — Ti nisi srečna“?

Ljubica ji plane v naročje in solze jo polijo. Ne more govoriti. Zorana pa ji položi mehko svojo roko na lepe, svilnate lase in vpraša z ljubeznjivim glasom:

„Stanimir —“?

„Me je — pozabil““! odgovori bolestno nesrečna Ljubica.

„Pozabil“! vsklikne strastno Zorana in skoči kvisku. Trese se vsa; „in jaz sem tudi ljubila tega — človeka! Dà, Ljubica, tudi jaz sem ga ljubila, — tako sveto ljubila“!

In Zorana ji pové vse in bili ste zopet najboljši prijateljici.

V kostanjevem verhu pa zašumi merzla sapa in otrese več listje. Jesen je po vertu in jesen tudi v teh mladih srcih

Josephus.

Bratovlja peč.

Na Gorenjskem, ne daleč od Blejskega jezera proti severo-zahodu vleče se precej dolga, toda ozka dolina Radolna. Kmalo za malo vasjo Kernico, ki stoji na desnem bregu vode Radolne, začne se dolina in derži notri do Kerme. Na obeh straneh vode se vzdigujejo skalnati, goli verhovi, pa tudi z gostim lesom obrasteni bregovi se versté z njimi. Dalje proti Kermi v Zgornji Radolni pa postanejo iz hribov kamenite, gole gore. Na desnem bregu vode vidiš, potujoč po tej dolini, visoko skalo v Gaberji; spenja se čez vse druge robove in na severo-vzhodno stran je odrezana, da stoji tukaj kakor visoka navpična stena. Več let staro smerečje, tudi bukovje pokriva kotle in robove za Bratovljo pečjo. Živina se pase tu poletni čas. Verhu skale je ravnica, da lahko ležeš in gledaš tukaj počiva je doli po svetu, ki se odpira pred tabo. Tu vidiš Radolno, kako krasno čista je in se zvija med zelenimi robovi kakor sreberna nit, ter se iztaka naposled v Savo. — Posamezne

hiše so od Kernice celo v Zgornjo Radolno, rastresene po dve in dve skupaj in rotje so po vsej dolini, kjer ljudje nekoliko sena pridelajo in po sv. Jakobu živino pasejo, ko je merva pospravljena. Nasproti Bratovlje peči v dolini pod Golo pečjo stoji koča, kamor prihajajo na jesen krave iz planin, da ostanejo tu do pozne jeseni.

Star kravar je sedel neki večer tu v koči in okrog njega je bilo zbranih nekoliko mlajših ljudi. Živina je bila oskerbljena in je že polegla, zvonci so bili potihnili, le redko je še kateri zaropotal v hlevu poleg koče. Kravar, Janez po imenu, bil je svoje žive dni več v planinah in v Radolni, kakor doma. Od mladega je pasel. Tudi mu je bil vsak kraj znan v hribih, kjer je več poletij preživel, in dostikrat je pripovedoval, zakaj se imenuje ta kraj tako, on zopet drugače. Radoveden deček vpraša pastirja: „Jeli res, da se Bratovlja peč zavoljo smerti dveh bratov tako imenuje, kakor ljudje pripovedujejo?“

„Res je, ravno tako sem slišal pripovedovati svojega starega očeta, katerega pa vas nobeden ni poznal. Dva brata sta se ubila tu gori, ali davno je že, davno“!

„Povej nam Janez, kako se je to godilo“, prosi zopet drugi, ki je bil radoveden.

„Rad vam povem, precej vam povem. Pasli so nekedaj tukaj gori verhu skale, gori na Kleku v Meji-dolini in tam okrog, kakor še dandanes pasejo; goved in ovce so pasli. Na Kleku sta zapirala dva brata, bila sta oba še mlada, taka kakor nekateri izmed vas, v teh letih. Bila sta iz uboge hiše, očeta nista že več imela, ponesrečil se je bil. Povodenj je bila neko jesen, tako so mi pravili pokojni stari oče, in ko so ljudje doli v Kernici za mostom derva, kar jih je Radolna prinesla, iz vode vlačili, poderla je most deroča voda. Na mostu je bil ravno mož, oče peterih otrok, pobralo ga je, izgubil se je v valovih, nikdo mu ni mogel pomagati. Saj veste, kako Radolna terga in dere, kedar vdari Kerma v njo; in tisto jesen je bila huda povodenj, vsa penasta je bila voda, sivo barvo je imela, kamenje, debelo kamenje je valila, mostove podirala, s peskom je posula toke okrog njenih bregov.

Zapustil je mož ženo in otroke, truplo njegovo so neki se le v Savi doli pod Zaspim nekje dobili. Sirota je bila Zagrobljarica, pokojnega žena se svojimi otroci. Ljudje so ji sicer nekoliko pomagali

ali vendar je imela dosti terpljenja z mlado družino. Lastnega domu niso imeli, gostovali so nekaj časa v Kernici in potem v Grabči. Ko so otroci nekoliko odrasli, morali so k tujim ljudem, šli so služiti. Stareja fantina sta pasla. Oba sta bila ovčarja. Pa kakor ste že vsi taki le mladi ljudje vseh muh polni, bila sta tudi ta dva. Imela sta med ovcami merkače. Žival si pač marsikaj zapazi kakor človek. Eden merkačev je bil navajen, da se je rad v človeka zaganjal in ga zvernil, ako ga je mogel, terkal je, kakor pravimo. Tega sta ga pa fanta sama naučila⁶⁶.

„Saj to ni nič napačnega“, oglesi se fantè iz pograda, kjer je véрно poslušal. „Pri nas imamo tudi merkača, ki terka, mene je že večkrat tako pobil, da sem prav odletel, še v očeta se spusti, ali pa káko kozo prav nadere; enkrat nam je enega teleta skoraj ubil. Tele je še komaj kretilo po hlevu, merkač je iz ovčjaka ušel in prišel je v hlev do kráv, pa se je zaletel v teleta in ga je tako pobil, da se je kar tija po tleh zvernilo. Jaz pa moj brat Jože sva ga naučila, da terka. Še ko je bil jagnje, nastavila sva mu večkrat roko, pa sva ga malo s pestjo na glavo terčila, in kmalo je začel terkati. Kolikokrat me je že prevernil, zdaj je velik pa hud; toda jaz se ga nič ne bojim⁶⁷.“

„To ni prav, da se živina tako navaja, ker včasih se primeri, da se merkači med sabo začnejo biti in boj terpi tako dolgo, da se enemu čepina zdrobi; že sam vem, da se je kaj tacega primerilo. Ali pa se druga nesreča prigodi. Le poslušajte, kaj se je zgodilo. — Fanta sta se večkrat smijala in radovala, ko so se merkači terkali in bili. Eden je bil med njimi, ki je vsacega ukrotil, spustil se je tudi v človeka, in to je bilo pastirjema veselje, ko sta videla, da je pobil včasih kako žensko ali kakega družega človeka. Še predno so šle ovce v planino, prigodila se je doma na pašnikih nesreča. Prišel je spomladi star mož s paličico v roki na pašnike, kjer je bila živina. Nabrati si je hotel hoste za podkurjavo doma. Saj siromak ni mogel dosti nesti, ker je sam komaj lezel. Nabiral je po germovji suhih vej, živina se je pasla okrog njega. Pastirja sta kurila in dobre volje skakala okrog ognja. Rada bi b la videla, da bi se bil spustil merkač v starega siromaka. Zato sta zavernila ovce tako, da bi starček naletel ravno na razvajeno žival. Res, bilo je v bregu, mož nese nekaj suhih vej na kup k drugim nabranim. Tu sreča merkača, ki se noče umakniti. Béži iz poti, béži! pravi starec in vzdigne roko, da bi žival zagnal. Ali merkač

se postavi na zadnje noge in se spusti v starčka, da ga zbije po bregu. Smijala sta se pastirja in dobro se jima je zdelo. Pretresel se je mož, da ni mogel sam vstati; se ve, zdaj sta mu pomagala, ali kriva sta bila, da ga je nesreča zadela. Nesti so ga morali domov, ni si mogel revež pomagati, tako ga je bilo pretreslo. Pač je še vstal pozneje za nekolik dni, toda dolgo časa je ležal, in nikdar ni bil več zdrav. Še tisto poletje je umrl.

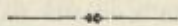
Kazen pa ni odšla; šiba božja je tudi pastirja, ki sta bila sicer že siromaka, zadela. Malo prida sta bila pač fanta ker lastne matere nista dosti spoštovala, celo nagajala sta ji včasih. Po zimi, ko sta bila doma pri materi, prepirala sta se z njo in delala sta po svojem.

Bilo je torej neko poletje, ravno tisto, ko je starec zavoljo udarca umrl. Stala sta fanta z ovcami na Kleku. Prišla sta večkrat sem na kraj Gaberja. Dostikrat sta kamenje valila čez pečine na to stran proti Radolni. Slišali so jih neki dan o poletnem času ljudje, ki so po rotih bili, da sta bila že dopoldne v Gaberji. Prepevala sta gori. Popoldan ni bilo petja slišati. Odšla sta nazaj na verh in legla sta verhu skale na ravni prostor in sta gledala doli po Radolni. Izhrojena sta bila, torej sta hotela počiti. Eden izmed njiju se je lotil dela, rezal je les in pripravljaj za cikle. Drugi je pogledal po ovcah in vernil se zopet. Kmalo je prišla tudi živina bliže. Nekoliko je je poglelo po germovji, druga se je še obirala in pasla po kotlih. Ovčarski pes pa, in tisti merkač, ki je bil s pomladi moža pobil, prišla sta k pastirjema. Stareji je les obrezoval, mlajši pa je sedel zraven njega verhu skale, čez katero je malo popred kamenje metal. Zdremalo se mu je, naslonjen je bil na roke in ena mu je izlezla izpod brade, pa je kinul, skoraj omahnil. Popravil se je, ali zopet se mu je dremalo in kimati je jel. Merkač pa, ko to vidi, spusti se vanj, kakor tedaj, ko ga je pastir dražil. Zbil ga je, da se je prevalil. Brat ga hitro zgrabi, ni bil še omahnil čez peč, toda nikjer ni bilo stanovitnega stanja. Mlajši se je hipoma oklenil starejega okrog života z obema rokama. Stareji ga ni mogel več izpustiti, sam se pa tudi prijeti ni mogel nikamor, ker bilo je vse golo okrog njega. Šla sta oba čez peč. Brez pastirjev so prišle ovce k stajam, ljudje pa so od tega časa imenovali to skalo „Bratovljo peč“, pred so ji neki rekli „Velika stena“. Toda poslednje ime se dandanes ne sliši več. Bil je še tretji paglavec, ki je tudi pasel, tisti dan na Veliki steni. Mlajši je bil kot ona dva. Šel je živino privračat, potem je

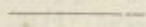
iskal zlatih jabolk, ki rastejo tod gori. Ni bil daleč od svojih tovarišev, ko je zaslišal krik. Naglo se je obrnil in je še videl, kako sta se prevalila nesrečneža čez skalo v globočino. Bežal je, tako se je prestrasil, da se ni upal iti sam na kraj peči, kjer je nedolgo popred čez gledal. Šel je v Mejo dolino ljudem praviti, kaj se je prigodilo. Zapiral je on v Meji dolini, ne na Kleku. Še le drugi dan so dobili pobita pastirja v Bratovljem plazi, ko so prišli nekateri ljudje iz Kleka in Meje doline iskat jih.

Takole sem slisal pripovedovati to prigodbo in tako sem vam jo povedal, da boste pomnili, in da ne boste drugim nagajali in ne veselili se, če se komu kaj neprejetnega prigodi. Pomislite, šiba božja je dolga, vsacega lahko zadene. Spoštujte stare ljudi“.

Samostal.

Listnica uredništva. Gosp. F. S. Vaš poslednji dopis je vse poravnal; takega poravnavanja še treba ni bilo, vendar so nam dobro dele Vaše prijazne besede. Kar obetate, prosimo, le pošljite; tudi taki spisi upamo da bodo ugajali vsaj nekaterim Zvonovim bralcem. Prijazen pozdrav! — Gosp. F. V. Tudi tako, dasi se nam mnogokaj nekako čudno zdi v Vašem dopisu. — Gosp. Zhadoviču. Zakaj zdaj tako kratko? Tudi iz Vaših dopisov si človek lahko kaj koristnega posname. Torej, le prosto in obširno povejte zopet svoje misli.

Listnica odpravnštva. Gosp. J. Tr. v M. Dobro! Dijakom naj bode tudi zanaprej za 1 gold. znižana cena. — Gosp. P. Fr. v N. in dr. To ne more biti, preveč sitnosti bi nam delalo. Naročnino pošljite, kader morete, skerbeli bomo že, da dobite vse številke.

Današnji številki sta priložena kazalo in zavitek dosedanjim naročnikom. Perva številka, kakor je bilo rečeno, pošilja se na ogled, vračati je ni potreba. Čč. naročniki nam ustrezajo, ako naznanijo, če so dobili 1. številko.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gold. za vse leto, 2 gold. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, VIII., Lange Gasse 44.
